

Albert Kleijesen Huysman (1750-1779) pionier en sleutelfiguur van de familie Huisman in Overijsselse periode

Inleiding

Albert Kleijesen¹ Huysman (Huijsman) zette als pionier de eerste stappen om de familie Huisman rond 1800 vanuit de kop van Noordwest Overijssel naar Zuidwest Friesland te brengen. Albert is geboren precies midden in de achttiende eeuw (1750) en is ook om die reden de figuur bij uitstek om op in te zoomen om inzicht te krijgen in het reilen en zeilen van de Huismannen als veehouders en turfboeren gedurende de Overijsselse periode van 1700 tot 1800. Ondanks zijn overlijden op de zeer jonge leeftijd van 29 jaar weet hij toch een cruciale rol te vervullen bij het behoud van de familienaam *Huisman*. Deze achternaam zal uiteindelijk bij zijn persoon kantelen. Hijzelf noemde zich veelal *Huysman*, zijn voorgeslacht meer *Huijsman* en zijn nageslacht werd na de invoering van de Burgerlijke Stand in 1812 definitief *Huisman*. *Huijsman*, *Huysman* en *Huisman* als beroepsachternaam voor boer.

❖ Wie is Albert Kleijesen Huysman

Albert is geboren begin oktober 1750 in 't Nederland onder de rook van Blokzijl als vierde kind en derde zoon in het gezin van Kleijs Claesen² Huijsman en Hilligje Willems. Kleijs was de zoon van Claes Jansen Huijsman die zich rond 1695 als vroege

Afbeelding 1 N. Herv. Kerk Blokzijl

veehouder vanuit Wetering in deze regio vestigde. Na de geboorte van Albert kregen Kleijs en Hilligje nog twee zonen en twee dochters. Drie van hun acht kinderen zijn jong overleden. Albert is gedoopt op 9 oktober 1750 in de Hervormde (Nederduits Gereformeerde) Kerk in Blokzijl door Ds. Johannes Frantzius³ die daar van 1735 tot 1758 dienst deed. De doopnaam *Albert* lag niet voor de hand, eerder *Jan*, zoals de oudste broer van vader Kleijs heette. Albert was immers de derde zoon en volgens de strakke vernoemingsregels uit die tijd was dan vaders oudste broer (Jan) aan beurt en niet vaders jongste broer (Albert). De reden dat van deze regel is afgeweken kwam ongetwijfeld door het vroege overlijden van vaders jongste broer Albert op circa 33 jarige leeftijd, een paar jaar voor Alberts geboorte. De overleden broer kreeg dan soms voorrang bij de vernoeming. En tenslotte was Jan ook nog eens een *halfbroer*. Albert werd dus vernoemd naar oom Albert en later zou pas blijken hoe cruciaal deze beslissing was voor het voortbestaan van de naam Albert in de familie; het hing aan een zijden

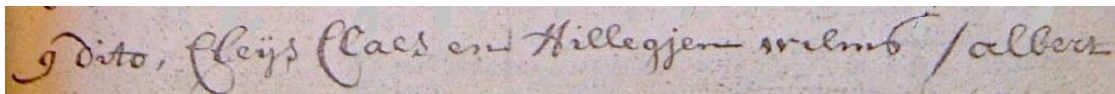
¹ Ook Kleysen, Cleijesen

² Ook Claas, Klaas, Klaesen

³ Zoon van de vermaarde David Frantzius die in 1742 nog (heel) even Hoogleraar Filosofie in Groningen was

draadje, uit de tak van oom Albert zelf komen geen Albert Huismannen voort. Deze naam was dus dun gezaaid in die tijd. Een paar generaties later zou dit totaal veranderen en wemelde het ineens van de Albert Huismannen in Lemsterland.

De doopreis naar Blokzijl zal een hele onderneming zijn geweest. Er was geen weg van 't Nederland naar Blokzijl, hooguit een graspad dwars door de weilanden over hekken, drie sloten en drie smalle planken. Een 'zelfzoekweg' noemt Lute Bouwer⁴ dit, geen pretje met een baby in de natte oktober maand. Meer waarschijnlijk is dan ook dat de reis per boot is gegaan via de Roomsloot en het meertje zuidwaarts naar Blokzijl. Hoe dan ook, zij zijn er gekomen getuige de inschrijving in het Doopboek:

Afbeelding 2 Doopinschrijving van Albert, zoon van Cleijs Claes en Hillegjen Wilms in Blokzijl op 9 Oktober 1750

Namen van eventuele doopgetuigen zijn niet aangegeven. Albert was hiermee de derde Albert Huijsman die in deze kerk gedoopt werd. Hem voor gingen zijn oom Albert op 16 september 1714 en zijn jong overleden halfoom Albert op 25 april 1697, zonen van Claes Jans Huijsman en broer resp. halfbroer van Alberts vader Kleijs.

❖ In welke omgeving groeit Albert op

Albert groeit op in een boerenmilieu in 't Nederland (Scheerwolde) in een waterrijke omgeving te midden van vee en turf. Veel van de landerijen in dit gebied waren in 1724 nog in handen van Mr. Adriaan Joseph Trip⁵, zoon van een rijke koopmansfamilie uit Groningen. Toen deze het gebied op 26 augustus van dat jaar doorverkocht aan Jacob Josias van Bredenhof⁶, Heer van Hobr ⁷, Bernardus van Beest en aan Steven van Rooijen uit Hoorn was dit inclusief de (pacht) boerderij van Alberts grootvader Claes Jans Huijsman. Een paar jaar later zou Claes Jans deze boerderij in eigendom krijgen na speciale toestemming⁸ van *Burgemeesteren en Regeerders* der Stad Hoorn. Zo werden dus hele delen van Nederland onderling verhandeld door particulieren en het laat in dit geval ook zien dat de kop van Overijssel van strategisch belang was voor Holland: Blokzijl als voorpost van Hoorn (V.O.C.). Een gegarandeerde aanvoer van turf was voor Holland van groot belang.

⁴ Lute R. Bouwer, "Langs de Diek", pagina 200

⁵ Mr. A. J. Trip, geboren in 1686 op Warffumborg, President van het Krijgsgericht en Hoofdman van de Hoge Justitiekamer van de Provincie Stad en Lande Groningen

⁶ Zoon uit een invloedrijke Regentenfamilie; monumentaal praalgraf van zijn vader in de kerk van Oosthuizen

⁷ Hobr , Hobrede: samen met Oosthuizen een vrije Heerlijkheid, onder Waterland, in de Zeevang tussen Hoorn en Edam

⁸ Procuratie van 25 november 1726 van Burgemeesteren en Regeerders der Stadt Hoorn

Kleijs Claesen Huijsman en Hilligje Willems woonden eerst op de Wetering. Op 14 november 1740, vlak voor hun huwelijk in 1741, kochten Kleijs en zijn *halve neef* Albert Bastiaans gezamenlijk een huis aan de Wetering aan het Einde van het Diep van Eijssse Reinders en Marrigje Jans en Willem Wolters⁹ en Trijntje Roelofs voor 250 Carolij gulden. Dit laatste echtpaar waren de latere schoonouders van Kleijs, vader en moeder van Hiligje en de grootouders van Albert dus. Vader Kleijs kocht de andere helft van het huis erbij op 9 januari 1742 voor 150 Carolij gulden, ruim op tijd voor hun oudste zoon Claesz zich aandiende op 30 december 1742. Het huis stond aan het Einde van Diep, daar waar het Steenwijkerdiep op de Wetering uitkomt en wel links om de hoek vanaf Steenwijk gezien. Het huis had de “Herberg de Stadt Steenwijk” aan de Noordkant en de Wetering op het Westen¹⁰. Lang hebben Kleijs en Hilligje daar niet gewoond want het huis wordt op 18 december 1744 doorverkocht aan Jan Koops Pen en zijn vrouw Femmegien Hendriks voor 370 Carolij gulden, een lucratieve handel in een paar jaar tijd. **Jan Koops Pen** is de stamhouder van de familie Pen waarvan sommigen later naar Friesland komen en als ‘*aantrouw*’ opduiken in de Huisman-stamboom. Ook **Gerrit Roelofs Koning**, een vroege voorvader van de familie Koning woonde daar in 1714. De naam Koning komt later ook terug in de Huisman- de Vries stamboom. Deze families lieten elkaar in de loop van de tijd niet meer los, de genen bleven kennelijk trekken¹¹.

Afbeelding 3 Einde van Diep, het huis van Kleijs en Hilligje stond links van de herberg aan de Wetering

Een oude foto van het Einde van Diep geeft een mooi zicht op de herberg. Het huis van Kleijs en Hilligje in 1742 stond links daarvan aan de Wetering.

⁹ Willem Wolters was in 1733 bij het overlijden van Claes Jans Huijsman voogd over de toen minderjarige Kleijs

¹⁰ Locatie vastgelegd in de koopcontracten van 1740, 1742 en 1744

¹¹ Meer informatie is te vinden op <http://www.huismanegenen.nl>

Een recentere foto uit 2009, genomen vanaf de overkant van de Wetering, kijkt recht uit op de plaats van het vroegere huis naast de herberg (nu boerderij) op de hoek.

Afbeelding 4 Einde van Diep, zicht op de vroegere locatie van de Herberg " Stadt Steenwijck"

Kleijs en Hilligje zullen na de verkoop van hun huis in Wetering in 1744 naar 't Nederland zijn verhuisd, waarschijnlijk naar het centrale dorp. 't Nederland was een vroege veenkolonie ten noorden van Blokzijl en ten westen van Wetering en wordt al in 1520 genoemd. *Nieuw Nederland* en *Nij Nederland* zijn ook aanduidingen die in oude doop- en trouwboeken te vinden zijn. Het buurtschap was in de tijd dat Albert opgroeide veel groter dan nu. Het bestond uit een Noorder Bult, het centrale dorp en een Zuider Bult. Nu is van de beide Bulten weinig meer over en rest alleen nog de dorpskern. 't Nederland was een varend dorp¹² met alleen een pad door de weilanden naar Wetering en Blokzijl.

Afbeelding 5 Schetsje 't Nederland in vroeger jaren

Naar het zuiden toe liep de Roomsloot via een meertje uit in het Noorderdiep, dat verbinding gaf met Blokzijl. Deze route was essentieel voor de afvoer van turf. Bij de Noordbelt ging de Roomsloot over in de Heer van Diezenvaart, de vaarweg naar Kalenberg. Alberts grootvader Claes Jans Huijsman was rond 1695 in 't Nederland (Zuidbelt) neergestreken en

¹² Lute Bouwer, *Langs de Diek*, pagina 198, schetsje pagina 210

had in 1726 zijn royale pachtboerderij dan eindelijk gekocht voor 2000 Carolij gulden van Jacob Josias van Bredenhof c.s., pensionaris uit Hoorn.

Bij de boerderij behoorden 25 dagmaten¹³ 'groenlant'. Claes Jans Huijsman was dus primair veehouder, had tevens vrije doorvaart door de Roomsloot bedongen, en bezat in 1726 'koejen' als onderpand voor zijn hypotheek van 30 december 1726 (rente 4%). De percelen groenland lagen ten noorden en zuiden van de Vaersloot (totaal 18 dagmaten *Rotland*), op de Nederlandse Gracht (de Dwarsmaeth¹⁴, groot 4 dagmaten) en onder Muggenbeet in het Klaassien Ellen (3 dagmaten). Het perceel de Dwarsmaat werd door Claes Jans Huijsman en zijn oudste zoon Jan gezamenlijk aangekocht. Zoon Jan (1695) was een halfbroer van Kleijs uit het eerste huwelijk van Claes Jans Huijsman en duidelijk voorbestemd om als oudste zoon op de boerderij te komen. Jan gebruikte ook als eerste de achternaam Huijsman (=boer).

Later, op 20 augustus 1770¹⁵ zal Kleijs Claesen Huijsman de Dwarsmaat voor 1000 Car. Gulden terug kopen van Joost Jans Huisman, een zoon van zijn halfbroer Jan. De Dwarsmaat is dus al met al lang in bezit geweest van de familie Huisman.

De andere zonen van Claes Jans Huijsman (Theunis, Gerrit, Kleijs en Albert) gingen zich later ook meer toeleggen op de turfmakerij in de Schut en Grafkampen onder Kalenberg, in de Meenthe kluft onder Ossenzijl en in de bepoldering onder Paasloo. Zij zullen vast ook nog vee hebben gehad getuige de transacties van weideland, maar er is duidelijk een trek noordwaarts te bespeuren in de turf. De overgang van vee naar turfboer is ongetwijfeld versneld door de zware uitbraken van de veepest in deze regio rond 1745/46 en 1768/77.

Het is dus niet allemaal rozengeur en maneschijn geweest in die dagen en ook het gezin van Kleijs en Hilligje droeg zijn kruis. Toen Albert twee jaar was had hij zijn eerste zusje Gerrigje al verloren. Gelukkig werd er in 1752 opnieuw een Gerrigje geboren. Ook oom Theunis, een broer van vader Kleijs, overleed rond die tijd op vijftigjarige leeftijd. Rouw alom dus in de familie.

Het overlijden van zijn grootvader Claes Jans Huijsman heeft Albert niet meer meegemaakt, die overleed al in de eerste maanden van 1733. Een paar jaar daarvoor kwakkelde 'pake' al met zijn gezondheid en moest hij zijn rol als voogd over Geert Roelofs opgeven vanwege *'syn hoge ouderdom als ongemakken des lichaems'*.¹⁶

¹³ Dagmaat: zoveel hooiland als door één man in één dag gemaaid kan worden, circa 0,5 hectare

¹⁴ Dwarsmaat: perceel land gelegen dwars op de verkaveling tussen de oude en nieuwe loop van de Roomloot tussen de Zuidbelt en 't Nederland, rond 1930 nog zo genoemd en dan in handen van Wicher Jochems Huisman (bron: L.Bouwer)

¹⁵ Rechterlijk archief Steenwijkerwold, Microfiche 170+/Nummer 4/Pagina 395

¹⁶ Voogdij Register Steenwijkerwold 16-12-1728, Microfiche 194+/Nummer 4

Het gezin van Kleijs en Hilligje bestond eind 1752 uit zoon Claes (1742) die nog leeft in 1748 maar overlijdt vòòr 1759, zoon Willem (1745), Albert zelf (1750) en zijn

jongste zusje Gerrigje geboren in 1752. Het is ietwat speculatief, maar vermoedelijk wonen zij dan in het dorp 't Nederland aan de westkant van de vaart, in de eerste linkerbocht bij het binnenrijden van

Afbeelding 6 Vermoedelijk woonlocatie Kleijs Huijsman 1745

het dorp vanuit de richting Blokzijl, na het plaatsnaambord "Nederland" (als dat er nog staat, want het is gewild) en dan rechts van de weg bij de hoge bomen (situatie anno 2009 bij de 'W' op het kaartje). Deze woonplek vermoed ik omdat Klaas Willems Huisman, kleinzoon van Kleijs en Hilligje, op deze plaats in 1832¹⁷ nog landbouwer en turfmaker is. Klaas zal later overigens naar Oldelamer verhuizen en daar in 1860 overlijden.

❖ **Wonderlijke 'waterschudding', intermezzo**

Een paar weken na Alberts vijfde verjaardag bespeurde men in de regio alom wonderen toen het water in stilstaande poelen en vaarten heftig in beroering kwam en voor allerlei vreemde verschijnselen zorgde. Het was Allerheiligen, 1 november 1755 op een mooie zachte dag. Schoolmeester H. Bloemert van Staphorst noteerde alles keurig in zijn Doodboeken: scheepswrakken en vaartuigen die tijden onder water hadden gelegen kwamen spontaan boven drijven en als verloren beschouwde zware eiken balken kwamen onverwacht uit de grond te voorschijn. Schepen sloegen los van hun ankers. Wat was er in hemelsnaam aan de hand, zo vroeg men zich af. Dominees preekten over de straffende hand van God (het was Allerheiligen) en over de roep om bekering.

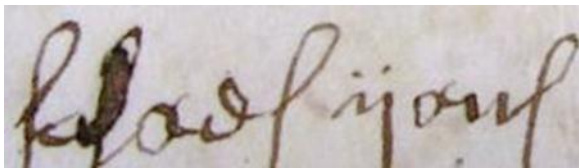
Het nieuws was in die dagen natuurlijk niet zo snel als nu en op 8 november 1755 kwam de Leeuwarder Courant met een klein berichtje onder de kop Bijzonderheden dat soortgelijke verschijnselen zich ook in Friesland hadden voorgedaan. Het zou gaan om een beving in de aarde, maar verder werden de lezers niet veel wijzer. Dat veranderde later snel toen duidelijk werd dat op die dag, 1 november 1755, Lissabon, de hoofdstad van Portugal, door een zware zeebeving en de daarop volgende tsunami volledig van de kaart was geveegd. De ramp duurde 6 minuten en kostte aan 60.000 mensen het leven. De tsunami vloedgolf die de stad overspoelde was wel 50 meter hoog. Dat was dus oorzaak van al die wonderlijke verschijnselen.

¹⁷ Wat Was Waar, Kadastrale informatie Overijssel 1832 Sectie O, perceel nummer 464 van Klaas W. Huisman

Hopelijk heeft Albert van deze 'waterschuddinge' in zijn omgeving weinig meegekregen; de waterkant was nog veel te gevaarlijk voor hem, er stierven al teveel kinderen in hun jonge jaren.

❖ Naar school

Albert kon in 't Nederland naar school, dat trof. Het dorp was in die tijd zo groot dat het zich een school kon permitteren. Lange vakanties, dat wel want de school was alleen 's winters in gebruik zo is in een oud koopcontract van 1738 te lezen. Goed onderwijs was belangrijk zo wist Alberts grootvader Claes Jans Huijsman al. Deze liet

Afbeelding 7 Handtekening grootvader Claes Jans in 1701

in een voogdijregeling¹⁸ voor zijn drie kinderen die hij bij zijn eerste vrouw Roelofje Alberts had gekregen als extra bepaling opnemen dat hij zich verplichtte om hen *te laten leren lezen*

en schrijven. En dat was anno 1701 zeker geen algemeen gebruikelijke clause in een voogdijregeling. Grootvader Claes kon de regeling van 26 januari 1701 dan ook met zijn eigen naam (*klaes ijans*) ondertekenen. Een knappe prestatie voor die tijd. Het plaatsen van een kruisje als handtekening kwam toen meer voor.

Als Albert naar school ging kon hij mooi even langs bij tante Machtelt Claesen en oom Hendrik Jans Kleijn en zijn nichtje Gerrigje die een paar jaar jonger was dan hijzelf. Het oudere nichtje Niesje was toen al te oud om mee te spelen. Tante Machtelt was de jongste zuster van vader Kleijs. Zij werd geboren in 1717 als enige en jongste dochter van Claes Jans Huijsman en zijn tweede vrouw Gerrigje Theunis uit Raalte. Machtelt was vernoemd naar Gerrigje's moeder, Mechtelt Gerrits (ca. 1635).

De school dan stond op het erf van het huis dat Hendrik Jans Kleijn en Machtelt

Afbeelding 8 Locatie School in 't Nederland in 1738, rode pijl

Claesen¹⁹ op 25 mei 1738 van Hendrik Jans Vaartjes en Niesje Hendriks hadden gekocht. Zij moesten de school op hun erf dulden en mochten er soms gebruik van maken. Het gekochte huis had de Vaart op het westen en het Reesjen²⁰ op het oosten. De vermoedelijke locatie is op

¹⁸ Voogdijregister Steenwijkerwold, HCO Zwolle Toegang 76, Microfiche 192+/nr.3/ pg 253

¹⁹ Bij vrouwen werd heel zelden een achternaam gebruikt

²⁰ Reesjen, Riesje: ontspringinge, stroompje in het veengebied

basis hiervan met een rode pijl aangegeven op een kaart van circa 1830. Kadastrale gegevens uit 1832²¹ bevestigen deze plaats. De school op deze plek zou in 1879 zijn afgebrand door hooibroei in de naastliggende boerderij²².

❖ De eerste Friese stappen

De turf raakt op, de natuur werkt niet mee en de veepest tiert in volle omvang in Noordwest Overijssel tussen 1768 en 1777. De trek noordwaarts begint en velen zetten de eerste stap richting Friesland om daar hun turfmakers kunstjes te vertonen. Vooral uit Giethoorn komt een enorme mensenstroom op gang richting Oudehaske, Sintjohannesga en omstreken. De Gietersen komen eraan.

Albert is inmiddels van school en heeft er nog een broer Wouter (1755), een zuster Trijntje (1757) en een broer Klaas (1759) bij gekregen. Wouter (Volter) leeft nog in 1777, Trijntje en Klaas zijn dan al overleden. Van de acht kinderen die Kleijs en Hilligje samen hebben gekregen worden er dus vier volwassen en de anderen sterven vroegtijdig. Een niet ongewoon beeld in die tijd.

Alberts vijf jaar oudere broer Willem zal de beste papieren hebben gehad om het bedrijf van vader Kleijs over te nemen en Albert moet eens gaan nadenken over zijn eigen toekomst. Wat hij uitbroedt zullen we nooit weten, maar.....

Dan, zonder enige aankondiging, en zonder zijn drijfveren en motieven te kennen duikt hij ineens in 1774²³ op in Friesland in Sintjohannesga!. Hij woont daar als de vrijgezelle Albert Huijsman op huisnummer 24 en probeert kennelijk de zaak te verkennen. Durft hij de stap aan, en zo ja dan zal hij eerst nog een vrouw moeten zoeken in zijn geboortestreek, want dat was min of meer de regel in die tijd. Friese vrouwen, dat was toch wat anders.....

Maar, even onverwacht als zijn komst, is ook weer zijn vertrek uit Friesland in 1775 terug naar Overijssel. Er is enkel te gissen naar het hoe, wat en waarom van dit korte uitstapje. Misschien kan Friesland hem toch niet bekoren, of is hij thuis nodig omdat moeder Hilligje zojuist is overleden? Voelt hij zich misschien niet goed?

Maar eenmaal terug denkt hij misschien waarom ben ik niet gebleven, want in de

²¹ Wat Was Waar 1832; Steenwijkerwold, Sectie O blad 4 perceelnr. 100 geeft een school op deze plek

²² Bron: Lute Bouwer

²³ De Gietersen in Friesland, Dr. Jochem Kroes pagina 172

jaren 1775 en 1776 teisteren stormvloed en de Kop van Overijssel ongenadig.

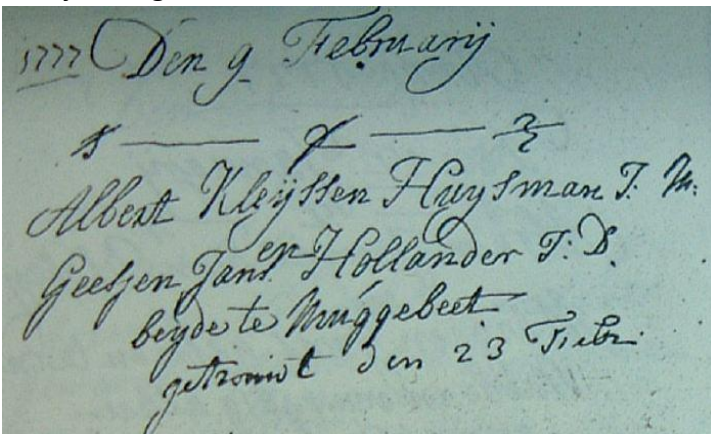

Afbeelding 9 Gezicht der overstromingen en dijkdoorbraken tussen Vollenhove en Kampen, den 22en november 1776, naar gravure door H. Kobell

De gevolgen zijn rampzalig. Het hele dorp Beulake verdwijnt in de golven. Meren als de Beulaker en de Belter ontstaan en als gevolg van de dijkdoorbraken komen er nog meer kolken bij langs de dijk tussen Kuinre en Blokzijl. Veel mensen komen tot de bedelstaf of verlaten het gebied.

❖ Weer thuis, drie jaar samengeperst geluk en drama

Na zijn terugkomst uit Friesland trouwt Albert al snel met Geesje Jans Hollander, een

Afbeelding 10 Huwelijk Albert en Geesje, Blokzijl 23 februari 1777

meisje uit Muggenbeet. Het huwelijk wordt voltrokken op 23 februari 1777 in de Hervormde Kerk in Blokzijl en hun eerste zoon wordt daar op 4 januari 1778 gedoopt. Dat wordt natuurlijk een Kleijs, vernoemd naar zijn vader.

Helaas mag deze dat niet meer meemaken want op 22 november 1777, een paar maanden voor de geboorte, is vader Kleijs overleden getuige een voogdijregeling van die datum voor zijn minderjarige zoon Wolter. Het was het eerste kleinkind van Kleijs dat op komst was.

In financieel opzicht krijgt Albert in deze periode van zijn leven meer lucht. Zijn grootvader Willem Wolters van moeders kant komt te overlijden op 28 oktober 1777, een paar weken voor het overlijden van zijn eigen vader Kleijs. Albert is voor 1/24 deel erfgenaam in de boedel van Willem Wolters en die zal vast een paar losse centen hebben gehad. Hun zoon Wolter Willems, broer van Hilligje en zwager van Kleijs, krijgt op 20 september 1765 'om bijzondere redenen' bij testament in ieder geval al 1000 Car. Gulden als voorschot op zijn erfenis. Er zal dus vast meer zijn geweest. Ook de erfenis van zijn eigen vader spekt de kas zo blijkt en zal later nog meer blijken.

Afbeelding 11 Vermoedelijke locatie aangekocht huis in 1778

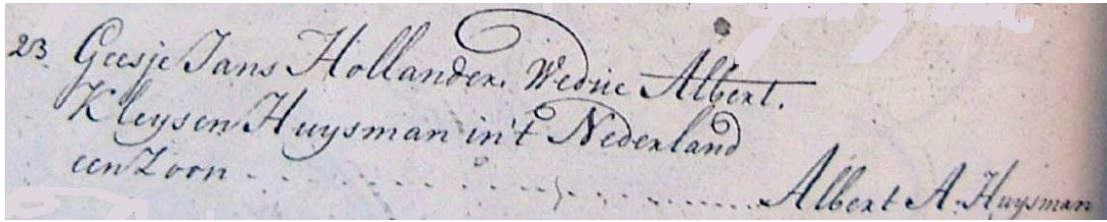
Op 28 februari 1778 kopen Albert Kleijsen Huysman en Geesje Hollander een huis, schuur en een stukje weiland (ca. 6700 m²) in Scheerwolde aan de Vaart voor 1700 Car. Gulden van Klaas Berends en Grietje Martens. Uit de locatie bepaling in het

koopcontract valt af te leiden dat het huis moet hebben gestaan op de Zuidbelt van het Nederland in de bocht van de Vaart/ Roomsloot. Het huis had namelijk zowel ten oosten als ten noorden de Vaart. Ten westen van het huis had Albert zelf eigendom. Niet duidelijk is of dat om land dan wel om een ander huis ging, maar vermoedelijk ging het om land. Mogelijk zelfs om de Dwarsmaat, het perceel dat zijn vader Kleijs op 20 augustus 1770 terug had gekocht van diens 'halve neef' Joost Jan's Huisman. De betreffende verkoopacte van dit huis en weiland is *postuum* gepasseerd op 6 september 1784, dus na het overlijden van Albert.

Een aantal maanden later krijgt Albert op 28 juli 1778 nog 1,5 dagmaat Schutkamp in de 29 ste Wheer onder Paasloo in handen van wijlen zijn vader voor de somma van 900 Car. Gulden. Kortom Albert boert lekker.

in het voorjaar van 1779 raakt Geesje raakt weer zwanger en zij moet daarna in de loop van dat jaar in een enorm zwart gat zijn gevallen. Haar man Albert komt te overlijden tijdens haar zwangerschap en zij staat er alleen voor als zij als weduwe van

Albert Kleysen Huysman haar tweede zoon laat dopen in Blokzijl op 23 januari 1780.

Afbeelding 12 Doopinschrijving van Albert Alberts Huysman op 23 januari 1780 in Blokzijl

Uit eerbied voor haar man wordt dit een Albert, vernoemd naar zijn overleden vader. Een Albert Alberts Huysman dus.

De vraag blijft klemmen waardoor Albert Kleijzen Huysman zo vroeg op 29 jarige leeftijd kwam te overlijden: was hij ziek, een ongeluk misschien, door het ijs gezakt in de winter.....?. Het zal wel altijd een raadsel blijven.

❖ Een drama, en dan weer verder.....

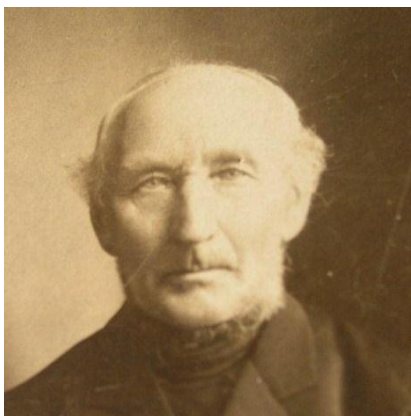
De schrik zit er goed in na dit vroege overlijden van Albert Kleijzen Huysman, een weduwe achterlatend met twee kleine kinderen. Alberts zuster Gerrigje, getrouwd met Peter Lubbert Stik, laat in elk geval driemaal een testament opmaken tussen 1780 en 1783²⁴. De testamentaire aanhef "*overwegende de sekerheijts des doods en d'onsekere ure*" wordt ineens van praktisch belang en komt wel heel dichtbij. Ook bij de jonge weduwe Geesje Jans Hollander met haar twee zoontjes Kleijs en Albert is het een en ander te regelen. Als voogden over de kinderen worden op 5 oktober 1780²⁵ benoemd van Alberts kant zijn broer Willem Kleijzen Huysman en zijn zwager Peter Lubberts Stik en van Geesje's kant haar vader Jan Claesen Hollander en haar broer Wolter Jans Hollander.

Dat Albert de laatste jaren in financieel opzicht goed geboerd heeft blijkt wel uit de details van de voogdijregeling. Aan de kinderen wordt een som geld toebedeeld uit vaders goed van 1300 Gulden en 1,5 dagmaat land, genoemd de Bruggen Stukken onder Cuinderdijk en Baarlo. Voor dit bedrag was in die tijd een royaal huis te kopen, een uitstekende regeling dus en dat vonden de voogden ook. Maar goed, de twee jongetjes hadden er hun vader niet mee terug. Zijn '*klederen en lijf toebehoren*' was het enige dat ze als extra meekregen van hun overleden vader.

²⁴ Rechterlijk Archief Steenwijkerwold Zwolle, Toegang 76, fiche 173+/3/ pg 250-253 (testament 1783)

²⁵ Rechterlijk archief Steenwijkerwold, Toegang 76, Voogdijregister 95, pagina 324

De weduwe Geesje Hollander hertrouwt op 29 oktober 1780 dan al snel met Koop Hessels Kooij uit Kalenberg en krijgt met hem tussen 1782 en 1798 nog tien kinderen

Afbeelding 13 Cornelis Koops Kooij

erbij. Bij de geboorte van haar laatste zoon Klaas Kooij in 1798 zal ze mogelijk in het kraambed gestorven zijn, nog geen 45 jaar oud. Haar man Koop Hessels Kooij hertrouwt in 1801 al snel met Jantje Bunt en zet bij haar de productie van nageslacht nog even voort met nog eens acht kinderen. Met achttien kinderen is de naam Kooij gevestigd, en die naam zal later nog veelvuldig opduiken in de Echtenerveenpolder in Lemsterland.

Eén van de kleinkinderen van Koop Hessels Kooij en Jantje Bunt is Cornelis Koops Kooij (1831-1914) wiens dochter Rigtje in 1883 trouwt met Volken Alberts Huisman, kleinzoon van de jonge Kleijs uit bovenstaande voogdijregeling. Zo is de cirkel weer rond, sommige families blijven bij elkaar in de buurt, het is al eerder gezegd.

❖ Waar zijn de andere Huismannen?

Stamvader Claes Jans Huijsman had uit zijn twee huwelijken met Roelofje Alberts uit Giethoorn in 1693 en met Gerritje Theunis uit Raalte in 1701 tien kinderen gekregen, negen zonen en één dochter Machtelt. Hoe is het met hen vergaan, hebben de jongens de familienaam Huisman weten te handhaven?. Laten we de eerste negen takken (zonen) eens doornemen²⁶:

- ✓ Zoon Jan (1695), uit eerste huwelijk. Doet eigenlijk voor de Huisman stamboom niet meer mee omdat hij later de achternaam “Kluitenberg” van zijn vrouw aanneemt; officieel ook in 1812 bij de invoering van de Burgerlijke Stand
- ✓ Zoon Albert (1697), uit eerste huwelijk. Leeft nog in 1701, maar overlijdt voor 1714
- ✓ Zoon Gerrit (1699), uit eerste huwelijk. Leeft nog in 1701, maar overlijdt voor 1703
- ✓ Zoon Theunis (1702), uit tweede huwelijk. Overlijdt voor 1753. Krijgt zes kinderen, maar zoon Roelof overlijdt jong en zoon Klaas blijft kinderloos
- ✓ Zoon Gerrit (1703), uit tweede huwelijk. Krijgt vijf kinderen uit twee huwelijken, maar zijn beide zonen Claes en Geert overlijden jong

²⁶ Meer gedetailleerde informatie is te vinden op <http://www.huismangenen.nl>

- ✓ Zoon Lambert (1707), uit tweede huwelijk. Overlijdt voor 1709
- ✓ Zoon Lambert (1709), uit tweede huwelijk. Overlijdt jong
- ✓ Zoon Kleijs (1711), uit tweede huwelijk. Krijgt acht kinderen, maar van zijn vijf zonen doen alleen Albert en Willem mee voor de groei van de stamboom. Twee jongens overlijden jong (Claes en Klaas), Wouter blijft kinderloos
- ✓ Zoon Albert (1714), uit tweede huwelijk. Overlijdt rond 1747. Krijgt vijf kinderen, maar zijn twee zonen (Claes en Claes) overlijden jong

Veel verdriet in de familie en een hoge kindersterfte, dat zeker. De negen zonen van Claes Jan Huijsman laten uiteindelijk maar een erg fragiele stamboom na. Het is enkel de tak van zijn zoon Kleijs met zijn twee zonen Willem en Albert die de familienaam Huisman verder kunnen brengen. De tak van Willem Kleijsen Huijsman kent twee uitlopers met zijn twee zonen Klaas (1784) en Kleis (1786). Ook de tak van Albert Kleijsen Huisman heeft twee uitlopers met zijn twee zonen Kleijs (1778) en Albert (1780). De nieuwe generatie Huismannen die de negentiende eeuw binnen stapt, bestaat dus slechts uit vier personen. Hoe zal dit aflopen?

Opvallend is ten slotte nog dat er totaal geen zegen rust op de voornaam *Claes(Klaas)* van stamvader Claes Jans Huijsman. Van de in totaal negen jongens die met de naam Claes (Klaas) Huijsman worden geboren overlijden er zeven op jonge leeftijd en de achtste, Claes Theunis Huijsman, zal kinderloos overlijden in 1813. Er is slechts één Klaas Huisman die de negentiende eeuw haalt: Klaas Willems Huisman van 1784.

❖ Doodlopers in Overijssel

De familie Huisman heeft nu bijna honderd jaar in de kop van Overijssel rondgezworven. De eerste stappen in Friesland zijn gezet. Hoe zal de geschiedenis zich verder ontwikkelen? Blijft de naam Huisman behouden? Zomaar een paar vragen waarvan in dit hoofdstuk slechts een eerste tipje van de sluier zal worden opgelicht. Diegenen die nu al het naadje van de kous willen weten kunnen terecht op de website:

<http://www.huismangenen.nl>.

Om te beginnen, hoe loopt het af met de tak van Willem Kleijsen Huisman met zijn twee zonen Klaas Willems (1784) en Kleis Willems(1786)?

Zij allen nemen in 1812 bij de invoering van de Burgerlijke Stand officieel de naam Huisman aan. Vader Willem Kleijsen Huisman zelf overlijdt in 1817 in 't Nederland. Ook zijn *ongehuwde* zoon Kleis overlijdt daar in 1854. Dat schiet niet echt op voor de stamboom. Blijft over Klaas Willems Huisman, de oudste zoon. Deze is in 1832 nog landbouwer en turfmaker in 't Nederland en bezit daar vele landerijen. Hij is getrouwd met Marrigje Jans Kluitenbergh, een achter kleindochter van Jan Claes Huijsman (1695),

de oudste zoon van Claes Jans Huijsman en Roelofje Alberts. Gewoon verre familie van elkaar dus. Klaas Willems Huisman en MARRIGJE Kluitenberg gaan later naar Oldelamer en overlijden daar, Klaas in 1860 en MARRIGJE in 1870.

Klaas en MARRIGJE krijgen acht kinderen waarvan drie zonen, een Willem (1814), een Jan (1816) en een Kleis (1818). Van deze drie overlijdt Kleis *ongehuwd* in 1860 in Oldelamer. Zijn broer Jan overlijdt daar eveneens in 1895, getrouwd doch kinderloos. Voor de stamboom resteert dus alleen de oudste zoon Willem Klazen Huisman. Deze blijft in 't Nederland wonen als veehouder en turfmaker, overlijdt daar in 1899, en krijgt acht kinderen waarvan **zes zonen** bij zijn vrouw Lubbigje ter Heide. Hoop alom!

Maar helaas, ook dit gezin wordt niet gespaard. Hun zonen Andries (1840), Kleis (1844), Kleis (1846) en Nicolaas (1851) overlijden jong of jong volwassen en hun zoon Jan (1844, tweeling) wordt slechts 30 jaar met nalaten van één dochter die maar 17 jaar wordt. Voor hun oudste zoon Klaas (1837) is het verhaal al niet veel beter, hij overlijdt op 32 jarige leeftijd in Blankenham en laat drie kinderen na waarvan één zoon Koendert (1869) die maar 7 maanden oud wordt. Wat een onnoemelijk verdriet hebben deze mensen gekend. Bij hun twee dochters MARRIGJE en Geertje gaat het gelukkig wat beter. Met dit trieste familie verhaal loopt de hele tak van Willem Kleijzen Huisman (1745) in de stamboom dood. Zijn kleinzoon Willem Klazen Huisman²⁷ doet bij zijn overlijden in 1899 het '*Huisman licht*' uit. Ook de naam Klaas Huisman verdwijnt voorgoed uit de boeken.

Na deze doodloper in Overijssel van Willem Kleijzen Huisman is er in de stamboom nog slechts één tak over met twee uitlopers in de personen van de twee zonen Kleijs (1778) en Albert (1780) van de zo jong overleden Albert Kleijzen Huysman. Hij heeft niet kunnen vermoeden hoe cruciaal zijn korte aardse leven is geweest voor het behoud van de familienaam Huisman en voor de verdere doorgroei van de stamboom.

>>Echt niemand vergeten?

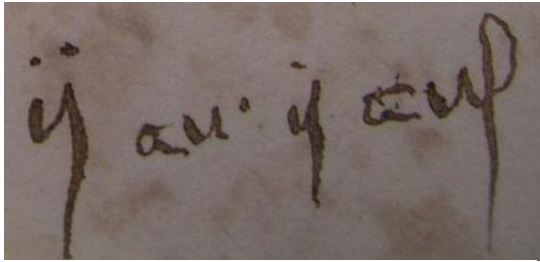
Zekerheidshalve nog even een hele grote stap terug in de geschiedenis. Stamvader Claes Jans Huijsman had immers nog een broer Jan Jans Huijsman die in 1701 als oom voogd was geweest over de eerste drie kinderen van Claes Jans Huijsman en Roelofje Alberts. Hoe is het broer Jan vergaan? Komt er van zijn kant misschien nog een Huisman de negentiende eeuw binnen?

Oude rechterlijke archieven uit Steenwijkerwold vertellen dat Jan voor 1736 moet zijn overleden. Zijn *weduwe*, Aaltje Gerrits uit Giethoorn, ligt op 10 februari 1736 '*siekelijk te bedde*' op de Wetering en maakt aldaar haar testament²⁸ op '*bij volkomen verstant*', dat nog wel. Zij nomineert haar minderjarige zoon Gerrit Jans Huisman (1715) tot haar universele erfgenaam. Haar dochter Jantje en haar kleinkind van haar overleden dochter

²⁷ Zijn dochter MARRIGJE Willems Huisman huwt Tjisse Cornelis Huisman, maar deze is uit een andere familie

²⁸ Rechterlijk archief Steenwijkerwold HCO Zwolle, Toegang 76, Fiche 166+/1/pagina 24, 28

Grietje krijgen elk hun legitieme portie en zij moeten zelf maar bekijken wie haar 'silver oorijser, kleren, linnen en wollen' krijgt. Het testament rept met geen woord over haar

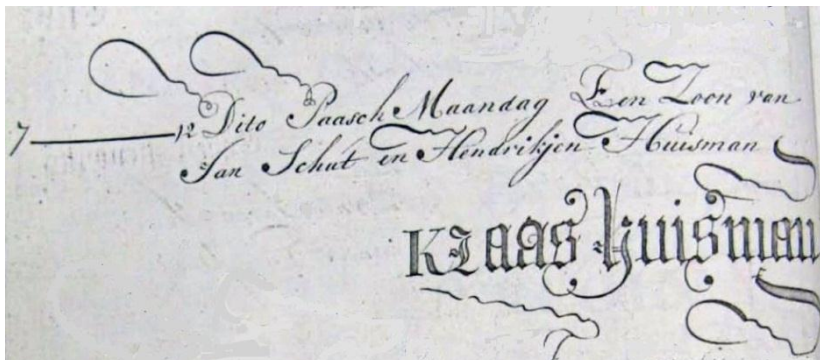

Afbeelding 14 Handtekening Jan Jans (ijan ijans) 1701

jongste zoon Jan Jans Huisman (1719), deze is dus kennelijk jong overleden.

Van de erfgenaam Gerrit Jans Huijsman wordt nadien weinig meer vernomen. Hij wordt niet meer genoemd in de Volkstelling van 1748 en zal dus overleden zijn tussen

1736 en 1748. Geen Huismannen als nakomeling dus uit deze hoek. Het enige dat we nog als extra van vader Jan Jans Huijsman weten is, dat hij boer was op de Wetering, riet verkocht, 'haeverlant' pachtte en ook in de turf zat. Verder kon hij net als zijn boer Claes al in 1701 zijn naam schrijven (ijan ijans). Hij moet omstreeks 1675 geboren zijn. Zijn huwelijk met Aaltje Gerrits werd in 1708 in Giethoorn voltrokken en zijn vijf kinderen werden daarna in Blokzijl gedoopt. Zo rond 1740 is het dan al afgelopen met de tak van Jan Jans Huijsman in de stamboom.

Afbeelding 15 Doop Klaas Huisman Oldemarkt, paasmaandag 12 april 1762

En als allerlaatste, het moet gezegd, is er dan nog Hendrikje Jans Huisman (1727), dochter van Jan Claesen Huijsman en kleindochter van Claes Jans Huijsman, die twee van haar zonen de

achternaam Huisman meegeeft terwijl haar man *Schut*, en soms ook *Wielink of Welinck* heet. Dit betreft haar zonen "Jan Jans Huisman" (1754) en "Klaas Jans Huisman" (1762). Van Klaas is een wel erg fraaie doopinschrijving teruggevonden in het doopboek van Oldemarkt. Helaas is dat ook het laatste wat van Klaas bekend is, hij zal jong overleden zijn. De andere zoon, Jan Jans Huisman, laat later nog een zoon Pieter Jans Huisman dopen op 22 augustus 1779 in Blokzijl maar daarna raakt het spoor volledig bijster.

Geen verdere aanknopingspunten in Overijssel dus, alles loopt daar dood. De enige hoop is nu nog de twee zonen van de sleutelfiguur en pionier Albert Kleijzen Huysman.

❖ Nieuwe wegen in Friesland

Dit laatste hoofdstuk geeft als slot een korte inkijk in de familie geschiedenis begin negentiende eeuw. De beide zonen van Albert Kleijzen Huysman, te weten Kleis (1778) en Albert (1780), die in 1779 zo jammerlijk hun vader verloren op 29 jarige leeftijd, zijn hierin

allesbepalend. Zij treden inderdaad in de voetsporen van hun vader en duiken later op over de grens in Lemsterland in de Echtenerveenpolder. Niet in Sintjohannesga dus waar hun vader in 1774 nog even als vrijgezel had rondgezworven. Zoals te verwachten viel, treffen we hen in Friesland aan met een vrouw uit hun geboortestreek.

>>**Kleis Alberts Huysman**, de oudste zoon, trouwt in 1804 in Blokzijl met Geertje Weggen uit het Nederland. Hij vestigt zich daarna aan de Bandsloot, hoogstwaarschijnlijk in het zo bekende huisje waar later Albert Volkens Huisman²⁹ en Aaltje Martens de Jonge woonden. Later verhuist hij naar Echten/ Oosterzee. Kleis en Geertje krijgen een zoon Albert in 1805 en een dochter Wobbijge in 1808, beiden zijn gedoopt in Echten. Deze zoon Albert is de

Afb. 16 Huis Kleis A. Huisman, Bandsloot

grootvader van mijn grootvader Albert Volkens Huisman. Hun dochter Wobbijge blijft ongehuwd. Kleis heeft grote plannen als vee- en de turfboer want hij koopt in 1810 samen met zijn jongere broer Albert en anderen een grie en een stuk klijnland in Oosterzee voor ruim 3700 Gulden. Hij zal er weinig plezier aan beleven, want hem is net als zijn vader geen lang leven beschoren. Hij is pas 36 jaar als hij op 10 november 1813 overlijdt in Oosterzee. Dat hij dan *'weinig*

vastigheden' nalaat zal niet verwonderen. Door het zo vroege overlijden van zowel vader Kleijs (29) als zoon Albert (36) krijgen twee generatie Huismannen achterelkaar wel erg weinig kansen op deze wereld.

>>**Albert Alberts Huysman**, de tweede zoon en vernoemd naar zijn vader, trouwt in 1809 in Lemsterland met Willemke Luiten Jetten uit Giethoorn, dochter uit een bekende verveners familie. Dit gezin vestigt zich ook aan de Bandsloot op het vroeger zo strategische kruispunt van Middenvaart en Bandsloot bij de (nu verdwenen) brug. Albert en Willemke krijgen acht kinderen waarvan zes zonen, dus in deze tak is de familienaam voorlopig gered. Hun kinderen zwerven uit tot in Amerika. Albert Alberts Huisman boert goed in de Echtenerveenpolder en bezit daar in 1832 naast enkele huizen en een molen circa 50 hectare hooiland en water. Ook is hij dan nog eigenaar van een perceel land in zijn geboortestreek onder Muggenbeet/ 't Nederland. In 1837 koopt hij nog *'weid-en klijnland'* bij in Sintjohannesga, daar waar zijn vader al in 1774 rondkeek.

Bij zijn overlijden in 1840 op 60 jarige leeftijd woont hij in Echten *'in eene zeer nette, hechte en neringrijke KOOPMANS HUIZINGE, met daarbij behoorend ruin ERF en MOESTUIN, SCHUUR enz., alles bijzonder gunstig gelegen aan de Middelveert en den Rijdweg onder*

²⁹ Mijn pake en beppe

Echten, het Huis gemerkt no. 9'

Dit is schuin tegenover Café Zeefat aan de andere kant van de Vaart met de moestuin lopend tot halverwege het Tjeukemeer. De veiling van het huis is op donderdag 4 november 1841 in Lemmer in "Het Wapen Van Friesland".

Afbeelding 17 Huis Albert A. Huisman 1840 Echten, achter de bomen links

De nazaten van Albert Alberts Huisman en Willemke Luiten Jetten mengen zich later ook in de familie van zijn broer Kleis Alberts Huisman en Geertje Weggen. Een mooi voorbeeld hiervan en wel erg dicht bij huis is mijn eigen broer Minne Huisman die afstamt uit de tak van Kleis Albert Huisman. Minne is getrouwd met Antje Timmerman, een dochter van Hiltje Hendriks Huisman,

voortkomend uit de tak van Albert Alberts Huisman, de broer van Kleis Alberts Huisman. Zonder dat zij het zelf waarschijnlijk wisten zijn Minne en Antje dus nog verre familie van elkaar. Zes generatie terug in de tijd hebben zij via deze twee broers uiteindelijk dezelfde voorouders, namelijk:

De pionier en sleutelfiguur van de familie Huisman uit de Overijsselse periode met zijn vrouw

Albert Kleijssen Huysman en Geesje Hollander

Joure, 28 december 2011

Albert Huisman